herpy

KAMÆLEONER

African Chameleon

Chamaeleo africanus

Chamaeleo africanus er en træboende kamæleon fra den tørre savanne i Sahel og langs Nilen, fra Mauritanien til Sudan og Øvre Egypten. Den er ofte grøn med mange sorte pletter, har ingen hudlapper bag på hovedet og bliver 23-46 cm lang. Arten holdes sjældent, og pasningen bygger på klimaet og på slægtens bedre kendte arter. Den skal bo alene i et højt netterrarie med UVB.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo aegyptius; Chamaeleo calcaratus; Chamaeleo candidus; Chamaeleo mexicanus; Chamaeleo basiliscus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**23-46 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**4-8 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Savanne og vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**20-70 æg**
Inkubation	**90 dage** ved 28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Chamaeleo* undtagen *C. chamaeleon* (bilag A). Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter. Kamæleoner er ikke omfattet af den danske forbudsliste for private (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder. Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

Om arten

Chamaeleo africanus er en langsom, sammentrykt kamæleon med uafhængigt bevægelige øjne, gribehale og et stort, benet hjelmfremspring (casque) på hovedet. Den er ofte grøn med mange sorte pletter, men skifter farve som andre kamæleoner. Benene er lange, og hannen har en spore på bagbenet (tarsalspore), som hunnen mangler. Arten ligner *Chamaeleo chamaeleon*, men mangler hudlapperne bag på hovedet og bliver større.

Dyr fra Sahel og Nildalen måler 23-26 cm i alt. Bestanden på Peloponnes i Grækenland er langt større: hanner på omkring 43 cm og hunner på op til 46 cm.

Arten danner sammen med *Chamaeleo calcaricarens* en gruppe af nært beslægtede former. *C. calcaricarens* lever øst for Den Etiopiske Gravsænkning til Somalia, og hannen mangler sporen. *Chamaeleo aegyptius*, *Chamaeleo calcaratus*, *Chamaeleo candidus* og *Chamaeleo mexicanus* er synonymer.

Levetiden er ikke dokumenteret; boksens 4-8 år er lånt fra *Chamaeleo calyptratus*.

Udbredelse og levested

Chamaeleo africanus lever i Sahel og det sudanske bælte fra Mauritanien og Mali i vest gennem Niger, Nigeria, Benin og Cameroun til Den Centralafrikanske Republik, Sydsudan og Sudan i øst. Langs Nilen går udbredelsen nordpå til Øvre Egypten. Bestanden ved Alexandria er indført for flere hundrede år siden.

På Peloponnes i Grækenland lever en bestand, der formentlig blev bragt dertil fra Egypten allerede i oldtiden. Den er ikke med på kortet, som kun viser den oprindelige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** Mauretanien, Mali, Niger, Nigeria, Benin, Cameroun, Den Centralafrikanske Republik, Sudan, Sydsudan og Egypten.

LEVESTED

Chamaeleo africanus lever i tør savanne og er træboende. Den findes på lave grene, i buske og i rør (*Phragmites*), på Peloponnes også i tamarisk. Den er dagaktiv og går langsomt og forsigtigt fremad eller sidder helt stille på grenen. Føden er hovedsagelig insekter, som den fanger med den klæbrige tunge; den kan også tage små firben og fugleunger.

Hunnen går ned på jorden for at yngle og lægger op til 70 æg i en underjordisk rede. På Peloponnes søger hunnerne mod sandstrandene for at lægge æg. Æggene klækker efter omkring tre måneder, og ungerne bliver kønsmodne efter et år eller mere. Klimaet i udbredelsesområdet er tørt og varmt med en kort regntid.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Chamaeleo africanus*, og arten holdes sjældent. Pasningen bygger på klimaet i udbredelsesområdet og på de nært beslægtede *Chamaeleo dilepis* og *Chamaeleo calyptratus*, hvis tal er lånt. *Chamaeleo senegalensis* lever i samme del af Afrika og har lignende krav.

Et voksent dyr skal have et netterrarie på mindst 60 × 60 × 120 cm (længde × bredde × højde). Det svarer til målet for andre store *Chamaeleo*-arter; dyr fra Sahel er mindre end de største dyr, men større er altid en fordel. Terrariet skal være højt nok til, at dyret kan klatre højere end øjenhøjde. Der skal kun bo én kamæleon i hvert terrarie.

Net i toppen giver ventilation og gør det muligt at hænge lys og varme udenfor. Indret med passende grene og robuste planter, der giver rigeligt skjul. Grenene skal sidde så langt fra nettet, at dyret ikke kan komme op under en varmekilde og brænde sig. Bunden kan være en blanding af tørv og sand, hvis der er levende planter. Arten kommer fra et tørt klima, så terrariet må ikke blive vådt: undgå vandpytter, og sørg for god ventilation.

TEMPERATUR

Chamaeleo africanus skal have 25-30 °C om dagen og en solplads på 32-35 °C. Om natten skal temperaturen falde til 18-22 °C. Tallene er lånt fra *Chamaeleo dilepis* og passer til et varmt savanneklima. Mål temperaturen med termometer, og sørg for, at dyret kan vælge mellem varmt og køligt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden hos *Chamaeleo africanus* skal ligge omkring 40-60 %. Tallet er et skøn for tør savanne og ligger lidt under tallet for *Chamaeleo dilepis*. Dyret drikker ikke af stående vand, men af vanddråber på bladene, så terrariet skal forstøves en til to gange om dagen, indtil dyret holder op med at drikke. Der må ikke blive stående vand, fordi det giver svampevækst. Et dryppesystem, der løber ned over bladene, er et godt supplement. Dehydrering er en af de hyppigste årsager til, at kamæleoner dør.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Chamaeleo africanus er dagaktiv og skal have fuldspektret lys og UVB 12-14 timer om dagen. UVB-kilden skal sidde højst omkring 30 cm fra dyret. Ferguson-zone 3 er et skøn ud fra levevisen i åben savanne. Alle lamper hænger udenfor nettet.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Chamaeleo africanus er insektæder og skal have levende insekter som fårekyllinger, kakerlakker og silkeorme. Insekterne skal fodres godt med kalkrigt foder og støves med et mineral- og vitamintilskud, før de gives. Voksne dyr får et par insekter hver dag; mængden er lånt fra *Chamaeleo dilepis*. Insekter, der ikke er spist, fjernes, fordi kamæleoner bliver urolige af insekter, der kravler på dem. Variér foderet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Chamaeleo africanus skal helst ikke håndteres. Dyret skal bo alene, og terrariet skal have mange gemmesteder i løvet. Giv et nyt dyr ro, og placér terrariet, så der ikke hele tiden går mennesker forbi. Dyrene i handlen er vildfangne, og arten egner sig ikke til begyndere.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen af *Chamaeleo africanus* kendes på tarsalsporen på bagbenet. Arten bliver kønsmoden efter et år eller mere. Hos *Chamaeleo dilepis* kan en hun, der skal lægge æg, kendes på en knoldet bagkrop, og hun skal have et sted med jord at grave i.

PARRING

Avl af *Chamaeleo africanus* i fangenskab er ikke dokumenteret, så rådene er lånt fra *Chamaeleo dilepis*: kraftigere forstøvning i en periode svarende til regntiden og en pause, hvor hannen står for sig selv, før han sættes til hunnen igen, gør dyrene parringsvillige. Sæt kun dyrene sammen under opsyn, og skil dem igen efter parringen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen af *Chamaeleo africanus* går ned fra grenene, graver et hul i jorden og lægger æggene i en underjordisk rede. Et kuld er på op til 70 æg; det laveste antal er ikke dokumenteret, og boksens 20 er lånt fra *Chamaeleo dilepis*. Antal kuld pr. år er ikke dokumenteret. Giv hunnen en dyb æglægningsbeholder med fugtigt sand eller en blanding af sand og jord.

INKUBATION

I naturen klækker æggene af *Chamaeleo africanus* efter omkring tre måneder. Rugning i fangenskab er ikke dokumenteret. Rugetemperaturen på 28 °C og fugtig vermiculit er lånt fra *Chamaeleo dilepis*, hvis æg dog er langt længere om at klække (omkring 300 dage). Følg æggene, og forvent, at rugetiden kan blive længere end i naturen.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt af *Chamaeleo africanus* er ikke beskrevet. Ungerne skal have samme grundlæggende pasning som andre *Chamaeleo*-arter: et højt netterrarie med UVB, vanddråber at drikke og levende insekter i passende størrelse, støvet med kalk.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

Sundhed og typiske fejl

Der findes ingen sundhedsdata for *Chamaeleo africanus*, men de typiske problemer hos kamæleoner er:

- Dehydrering, en af de største risici. Forstøv dagligt, og se efter, at dyret drikker.
- Svampevækst og luftvejsinfektion, hvis terrariet er vådt og dårligt ventileret.
- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB eller kalk.
- Forbrændinger, hvis dyret kan komme op under en varmekilde.
- Stress og parasitter hos vildfangne dyr. Få en afføringsprøve undersøgt.
- Æggebinding hos hunner, der ikke har et egnet sted at lægge æg.

Gå til en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke æder, taber sig eller virker sløvt.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.